

Bryssel den 24 maj 2019
(OR. en)

9086/19

JEUN 73
SOC 348
EMPL 262
EDUC 235
SUSTDEV 80
DIGIT 92

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 8754/19

Ärende: Rådets slutsatser om ungdomar och arbetets framtid

För delegationerna bifogas slutsatserna om ungdomar och arbetets framtid, som antogs av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 22–23 maj 2019.

Ungdomar och arbetets framtid – Rådets slutsatser –

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

HAR BEAKTAT FÖLJANDE:

1. I Europeiska unionens ungdomsstrategi 2019–2027 konstateras att ungdomar utformar sina egna liv, bidrar till positiva förändringar i samhället och bidrar till att utveckla EU:s ambitioner, och att ungdomspolitiken kan hjälpa till att skapa en miljö där ungdomar kan tillvarata möjligheter och relatera till europeiska värden. Mot bakgrund av förändringarna på arbetsmarknaden bör Europeiska unionen stödja ungdomars personliga utveckling och deras utveckling mot autonomi, bygga upp deras resiliens och utrusta dem med de resurser som krävs för att delta i samhället, och därigenom bidra till att utrota fattigdomen bland ungdomar och alla former av diskriminering samt till att främja social delaktighet.
2. ”Arbetets framtid” är ett samlingsbegrepp som beskriver hur arbetet kommer att utvecklas på medellång till lång sikt med påverkan av vissa utvecklingsmönster. Drivkrafterna bakom hur ”arbetets framtid” kommer att se ut i EU:s mångfaldiga ungdomskontext är bland annat följande:
 - a) Demografiska förändringar i den meningen att EU:s växande äldreförsörjningskvot kommer att medföra press på att öka produktiviteten bland de nya på arbetsmarknaden för att kompensera för att erfaren arbetskraft går i pension och likaså för att bidra till att finansiera de ökade sociala utgifter som också följer av en större äldre befolkning. Denna utveckling skapar möjligheter inom omsorgsekonomin men kan samtidigt komma att kräva en dialog om frågor rörande rättvisa mellan generationerna.

- b) Framsteg inom teknik och innovation, med stöd också från EU:s initiativ för den digitala inre marknaden och forskning och utveckling, väntas leda till ökad användning av digital teknik i ekonomin och göra vissa arbeten obsoleta. Samtidigt kan sysselsättningsmöjligheter komma att skapas inom andra delar av ekonomin. För att de ska kunna dra nytta av sådana förändringar måste alla europeiska ungdomar, inbegripet unga med sämre förutsättningar, ha tillgång till inkluderande och högkvalitativ formell och icke-formell utbildning som ökar hela deras kompetensspektrum.
- c) Efterfrågan på ökad kompetens på arbetsmarknaden. Arbetsgivare har redan svårt att tillsätta hög- och medelkvalificerade tjänster. Samtidigt är antalet lågkvalificerade i arbetsstyrkan tre gånger fler än de tillgängliga tjänster för vilka inga krav på särskild yrkesutbildning finns¹. Eftersom efterfrågan på lågkvalificerad arbetskraft fortsätter att sjunka, i olika grad i de olika medlemsstaterna, kommer ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden att behöva en högre utbildningsnivå som rustar dem med nyckelkompetenser för ett livslångt lärande samt specifika digitala, yrkesmässiga och personliga färdigheter som hjälper dem att hantera olika framtida karriärvägar.
- d) Behovet av att ta itu med klimatförändringarna. Härvidlag kan EU:s ambition att övergå till en konkurrenskraftig koldioxidsnål ekonomi skapa ökad efterfrågan på arbetsmarknaden på kompetens som krävs inom sådana sektorer som förnybar energi, miljömässigt hållbart byggande och eftermontering eller hållbart jordbruk.
- e) Ökning av globala värdekedjor med produktion av varor och tjänster spridd över olika kontinenter. Processen underlättas ytterligare av tillkomsten av nya former av sysselsättning till följd av exempelvis plattformsekonomin som påverkar det traditionella förhållandet mellan arbetsgivare och anställd, arbetsmarknadens utveckling och arbetslagstiftningen. Åtgärder måste vidtas för att ta itu med utmaningar såsom inkomstosäkerhet, bristande socialt skydd, fattigdom bland förvärvsarbetande, osäkra arbetsvillkor och trakasserier på arbetsplatsen.

¹ Eurostat (2018) EU:s arbetskraftsundersökning.

3. Ungdomar i Europeiska unionen tenderar att se på sitt framtida arbetsliv med rädsla eller osäkerhet². Sådan ängslan, särskilt om den åtföljs av avslag på jobbansökningar, problem med kvaliteten på jobbmatchningen, osäker anställning eller socialt tryck att hitta eller behålla ett jobb, kan inverka negativt på ungdomars känslotillstånd och eventuellt också leda till psykiska och fysiska hälsoproblem eller ökad oro bland unga européer³.
4. De aktuella erfarenheterna av nya former av sysselsättning tyder på att flexibla sätt att kontraktera arbetstagare kan komma att bli vanligare, med potentiella positiva effekter på arbetsstyrkans fördelning och det personliga välbefinnandet för dem som väljer att arbeta som frilansare. Med tanke på att sådana arbeten tenderar att tas av ungdomar, särskilt unga med sämre förutsättningar, ökar dock samtidigt risken för att fastna i tillfälliga lågavlönade jobb med föga socialt skydd och låg sannolikhet till yrkesmässigt avancemang.
5. En solid grund av kompetens och lämplig vägledning understödd av högkvalitativ kompetensinventering och högkvalitativa, anpassningsbara och lyhörda utbildningssystem, inbegripet främjande av livslångt lärande, kan hjälpa ungdomar att ta sig in på och lyckas med övergångar på arbetsmarknaden och skapa sig en givande karriär.
6. När det gäller att säkerställa en solid kognitiv grund, är en av förutsättningarna i det framtida arbetslivet att man främjar utvecklingen av kompetens som möjliggör en effektiv användning av och förståelse för teknik. Kompetensen bör inte bara vara inriktad på att behärska ny teknik utan också på att förstå hur den kan hjälpa till att påverka samhället. När europeiska ungdomars kompetens ska stärkas så att de på ett effektivt sätt kan dra nytta av förändringarna i arbetslivet bör de även rustas med nyckelkompetenser som avser mjuka färdigheter inom bland annat problemlösning, kommunikation, entreprenörsfärdigheter, kritiskt tänkande, kreativt tänkande, förmåga att presentera sig, förmåga att uttrycka sig och förhandlingsförmåga.

² Internationella arbetsorganisationen (2018), Addressing the situation and aspirations of youth, Prepared for the 2nd Meeting of the Global Commission on the Future of Work.

³ Strukturerad dialogcykel VI, tematisk rapport om ungdomsmål nr 5 om mental hälsa och välbefinnande ("Mental Health and Wellbeing") (2018)

7. Genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter fastställs allas ”rätt att få individanpassat stöd i rätt tid för att förbättra sina utsikter till anställning eller egenföretagande. I detta ingår rätten att få hjälp med att söka arbete och utbilda eller omskola sig. Var och en har rätt att överföra intjänade socialförsäkrings- eller utbildningsrättigheter vid övergången mellan olika anställningar” och också ”rätt till rättvis och lika behandling när det gäller arbetsvillkor, tillgång till social trygghet och utbildning”. För att ungdomar ska förberedas för framtidens arbete kommer det därför att vara avgörande att de ”har rätt till fortbildning, lärlingstid, praktik eller ett bra arbetserbjudande inom fyra månader från det att de har blivit arbetslösa eller slutat en utbildning”⁴.
8. Europeiska ungdomars synpunkter och visioner när det gäller arbetsrelaterade frågor, som återspeglas i ungdomsmålen, särskilt mål nr 7 ”sysselsättning av god kvalitet för alla”, har integrerats i EU:s ungdomsstrategi 2019–2027 och den åtföljande handlingsplanen 2019–2021.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

BETONAR FÖLJANDE:

9. Framtidens generationer av unga européer kommer att mötas av ett arbetsliv fyllt av möjligheter och utmaningar, i en global kontext där EU kommer att sträva efter att förbättra livskvaliteten för sina medborgare och därmed stärka EU:s ekonomiska konkurrenskraft och arbetsproduktivitet samt kompetensen hos EU:s arbetsstyrka och säkerställa att ungdomars mål, förväntningar och ambitioner kan tillgodoses.
10. Förändringarna av hur arbetslivet ser ut kan påverka unga européers och framtida generationers liv på ett positivt sätt. Samtidigt är det nödvändigt att ta itu med de relevanta problem och konsekvenser – bland annat gällande sysselsättningsformer och sysselsättningsstatus – som sådana omvandlingar för med sig, särskilt när det gäller unga med sämre förutsättningar som kan vara lågkvalificerade. Härvidlag finns det ett behov av att öka informationen och medvetenheten bland ungdomar om vad olika typer av sysselsättningsformer och sysselsättningsstatus innebär.

⁴ Den europeiska pelaren för sociala rättigheter, kapitel 1, princip 4 (Aktiva arbetsmarknadsåtgärder) https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sv. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter undertecknades gemensamt av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017 vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg.

11. Unga européer anser att sysselsättningsfrågor bör vara en av EU:s tre främsta prioriteringar och dessutom ett av de områden där EU behöver vidta åtgärder för att uppmuntra ungdomar att uttrycka solidaritet⁵. Detta visar att ungdomar är benägna att inta ett människofokuserat förhållningssätt till sina framtida yrkesliv.
12. Ett första jobb bör skapa förutsättningar för en givande karriär som främjar social rörlighet uppåt, särskilt för ungdomar med sämre förutsättningar, inklusive ungdomar som varken arbetar eller studerar. I linje med Agenda 2030 för hållbar utveckling, särskilt målet för hållbar utveckling nr 8, och i linje med ungdomsmål nr 7, ska anständiga arbetsvillkor betraktas som en legitim strävan hos ungdomar, ända från och med deras allra första avlönade yrkeserfarenhet.
13. Unga med högst grundskoleutbildning och lågutbildade unga väntas förbli utsatta i det framtida arbetslivet, där löneskillnaderna mellan låg- och medelkvalificerad arbetskraft kan förväntas öka och därmed eventuellt leda till utmaningar med fattigdom bland förvärvsarbetande. Antalet unga som varken arbetar eller studerar minskar⁶, men det är en grupp som fortfarande är mycket utsatt och kommer att fortsätta att stödjas genom ungdomsgarantin⁷. För dem som inte fångas upp bör kompetenshøjningsvägar⁸ medföra ytterligare möjligheter att stärka den grundläggande kompetensen och närma sig de kvalifikationer som arbetsmarknaden kräver.
14. För att undvika skadliga effekter på ungdomars yrkesliv är det avgörande att säkerställa smidiga övergångar från utbildning till arbete och från arbete till arbete och att underlätta för unga att komma i sysselsättning, vilket inbegriper att minska perioder då de är utan arbete⁹.

⁵ Flash Eurobarometer 455: European Youth (2018), undersökning av TNS Political & Social på begäran av Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för utbildning, ungdom, idrott och kultur.

⁶ Andelen som varken arbetar eller studerar i åldersgruppen 15–29 år minskade från rekordsiffran 15,9 % år 2012 till 13,4 % år 2017, enligt Eurostat (Sustainable Development in the European Union: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context, rapport från Eurostat 2018)

⁷ Rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 120, 26.4.2013, s. 1).

⁸ Rådets rekommendation av den 19 december 2016 om kompetenshøjningsvägar: nya möjligheter för vuxna (EUT C 484, 24.12.2016, s. 1).

⁹ Eurofound (2017), Long-term unemployed youth: Characteristics and policy responses, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg.

15. Större tonvikt bör läggas vid värderingar och politik som främjar arbete med avseende på att förbättra ungdomars livskvalitet och bidra på ett meningsfullt sätt till det allmänna välbefinnandet i den sociala och fysiska miljö som de lever i. En hållbar utveckling bör i detta sammanhang ligga till grund för strategier rörande arbetets framtid.
16. Det finns ett ständigt behov av att främja lika tillgång till högkvalitativa arbeten för alla unga i framtiden och att vidta åtgärder mot alla former av stereotyper som påverkar yrkesaspirationerna bland dagens barn och begränsar tillträdet till vissa arbeten och samtidigt befäster diskriminering och ojämlikhet inom utbildning och på arbetsmarknaden.
17. Förutom att det utvecklar kompetensen har ungdomsarbete en positiv påverkan på ungdomars liv – särskilt när det gäller unga med sämre förutsättningar – bland annat i fråga om psykisk hälsa och emotionella problem kopplade till arbetslöshet eller motgångar i jobbsökningsprocessen.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT, PÅ LÄMPLIG NIVÅ OCH I ENLIGHET MED SUBSIDIARITETSPRINCIPEN , GÖRA FÖLJANDE:

18. Ägna särskild uppmärksamhet åt ungdomar som löper risk att marginaliseras eller diskrimineras på grund av faktorer som etniskt ursprung, kön, sexuell läggning, funktionshinder, religion, trosuppfattning eller politiska åsikter, i syfte att säkerställa inkludering av alla ungdomar på arbetsmarknaderna i framtiden.
19. Stödja ett fullständigt genomförande av rekommendationen om ungdomsgarantin och vid behov ta i beaktande förhållanden, politik och åtgärder på nationell nivå.
20. Vid behov främja och prioritera reformer av såväl den formella som den icke-formella utbildningssektorn, med fokus på att utveckla och validera nyckelkompetenser som unga förvärvat i olika lärandesammanhang, om det så skett inom ramen för utbildning, frivilligarbete, praktiktjänstgöring eller ett arbete, i syfte att underlätta matchning av sådan kompetens på arbetsmarknaden och mot framtida efterfrågan på arbetskraft.

21. Förstärka samarbetet med övergripande målsättning att säkerställa alla barns och ungas rätt till inkluderande utbildning och livslångt lärande av hög kvalitet, med särskilt fokus på att minska antalet unga som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och på att förbättra möjligheterna till lika tillgång till utbildning och arbete för alla unga, inklusive ungdomar som följer med sin familj som flyttar till en annan EU-medlemsstat för att arbeta¹⁰.
22. Ge stort utrymme åt sysselsättningsrelaterade frågor vid samråd som förs med unga inom och/eller utanför ramen för EU:s ungdomsdialogprocesser, i syfte att bättre förstå deras farhågor, intressen, förväntningar och kapacitet. Lika viktigt är det att göra resultatet av sådana samråd tillgängligt för ungdomar, beslutsfattare och arbetsgivare, i syfte att säkerställa uppföljning.
23. Främja ungt entreprenörskap, med fokus på bland annat utbildning, rådgivning, mentorskap eller vägledning i entreprenörskap för unga och vid behov på relevant ungdomsarbetsverksamhet. Socialt och inkluderande entreprenörskap ses också som möjliga alternativ för säkring av sysselsättning för ungdomar av ungdomar och därigenom främjande av solidarisk verksamhet.
24. Främja användningen av resurser som ställs till förfogande genom Europeiska socialfonden, EU:s program för sysselsättning och social innovation, ungdomssysselsättningsinitiativet, Erasmus+ eller Europeiska solidaritetskåren och deras efterföljarprogram. Vid behov ge vägledning till potentiella stödmottagare i detta sammanhang om hur synergier och komplementaritet mellan dessa program kan utnyttjas.
25. Om det är relevant, utnyttja EU:s ungdomspolitiska instrument såsom Youth Wiki eller den kommande nationella verksamhetsplaneringen ("Future National Activities Planners") samt verksamhet för ömsesidigt lärande för att utbyta god praxis i syfte att främja konkreta politiska lösningar när det gäller ungdomars framtida övergång till arbetslivet.

¹⁰ Den europeiska pelaren för sociala rättigheter, kapitel 1, princip 1 (utbildning och livslångt lärande) (se fotnot 4)

26. Stödja ungdomsorganisationer och andra relevanta aktörer i arbetet med att förbereda ungdomar för ett effektivt deltagande i ungdomsdialogprocesser och så att de kan dra nytta av ungdomsarbete.
27. Fortsätta att stödja ungdomar i fall där arbetslöshet, jobbförväntningar eller yrkes-/utbildningsval kan innebära att de blir föremål för generationsstereotyper.
28. Främja en tvärsektoriell infallsvinkel i politiken för att hantera ungdomssysselsättningsfrågor, på såväl nationell som europeisk nivå och inom ramen för samarbetet mellan medlemsstaterna.
29. Mot bakgrund av de nationella förhållandena förbättra ungdomars tillgång till socialt skydd genom att vid behov förbättra förmågan hos systemen för socialt skydd att anpassas till hur sysselsättningsutsikterna ser ut för unga, med hänsynstagande till behoven hos unga som inte arbetar.

EUROPEISKA KOMMISSIONEN UPPMANAS ATT GÖRA FÖLJANDE:

30. Ytterligare bygga vidare på de positiva erfarenheterna med Europass¹¹ och ungdomspasset¹² för att kartlägga och förmedla enskilda individers färdigheter och kvalifikationer, i syfte att nå ut till fler unga europeer, särskilt unga med sämre förutsättningar, och hjälpa dem att visa sina färdigheter och hitta relevanta jobb.
31. Erbjud nationella förvaltningsstrukturer vägledning i hur de kan höja potentiella stödmottagares medvetenhet om hur synergier och komplementaritet kan utnyttjas i samband med främjandet av EU:s finansieringsmöjligheter för unga.
32. Prioritera att införa system som stöder princip 1 inom den europeiska pelaren för sociala rättigheter som lyder: *”Var och en har rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande för att bibehålla och tillägna sig färdigheter som tillåter att man deltar fullt ut i samhället och framgångsrikt klarar övergångar i arbetslivet”*¹³.

¹¹ <https://europass.cedefop.europa.eu/>

¹² <https://www.youthpass.eu/sv/>

¹³ Se fotnot 10

33. Fortsätta att bedriva mer kvalitativ, kvantitativ och evidensbaserad forskning på grundval av könsuppdelade uppgifter om social rörlighet inom och mellan generationerna, med särskilt fokus på ungdomar, samt mer kvalitativ forskning om ungas attityder och synpunkter beträffande övergången till arbete, i syfte att bidra till en effektiv ungdomspolitik i EU när det gäller sysselsättningsfrågor.
34. Anordna verksamhet eller evenemang med inriktning på ömsesidigt lärande med representanter för ungdomssektorn, fackföreningar, företagsorganisationer och regeringar, i syfte att, ur ett tvärsektoriellt perspektiv där ungdomspolitik inbegrips, ta upp de utmaningar och möjligheter som framtidens arbetsliv kommer att innebära för unga européer.
35. Använda sig av alla relevanta EU-instrument, inbegripet EU:s ungdomssamordnare, i fråga om de utvecklingstendenser som påverkar arbetets karaktär, i syfte att integrera ett ungdomsperspektiv inom tvärsektoriellt beslutsfattande på EU-nivå och uppmuntra till samarbete mellan medlemsstaterna.

UNGDOMSSEKTORN I EU UPPMANAS ATT GÖRA FÖLJANDE¹⁴:

36. Aktivt verka för att säkerställa att ungdomar finns representerade och deltar på ett effektivt sätt i EU:s ungdomsdialog och de sociala dialogerna, såväl på EU-nivå som på medlemsstatsnivå och subnationell nivå, och därigenom främja ett robust samarbete med myndigheter och sociala och ekonomiska partner i fråga om aspekter som rör ungas yrkesliv.

¹⁴ Med "ungdomssektorn i EU" avses generellt alla de organisationer, ungdomsarbetare, medlemmar av den akademiska världen och ungdomscivilsamhället och andra experter som är involverade i utvecklingen av ungdomspolitiken och som bedriver verksamhet och projekt av relevans för ungdomar i EU.

37. Bidra till ansträngningen att öka medvetenheten bland unga arbetstagare om deras rättigheter och ansvar, inbegripet vad gäller trakasserier på arbetsplatsen och alla former av diskriminering, i syfte att värna om deras utbildning inom ramen för arbetskraven.
 38. Ta hänsyn till arbetsmarknadsinformation och kompetensinventering för att hela tiden förbättra ungdomsarbetets metoder, i syfte att göra det effektivare som kompetensutvecklingsverktyg för unga.
 39. Främja ungdomsarbetsverksamhet bland alla unga, inbegripet unga som riskerar att marginaliseras på arbetsmarknaden på grund av fattigdom och social utestängning.
 40. Samverka med relevanta aktörer för att inrätta partnerskap på nationell nivå och därigenom bidra till genomförandet av ungdomsgarantin.
 41. Utnyttja de möjligheter som finns att tillgå på EU-nivå och på nationell, regional och lokal nivå för att höja kvaliteten på ungdomsarbetsmöjligheterna för unga i samband med tillträde till arbetsmarknaden.
-

Vid antagandet av dessa slutsatser erinrar rådet i synnerhet om följande resolution, slutsatser och rekommendationer:

1. Rådets rekommendation om att inrätta en ungdomsgaranti¹⁵
2. Rådets resolution om ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet: Europeiska unionens ungdomsstrategi 2019–2027¹⁶
3. Rådets slutsatser om ungdomarnas roll när de demografiska utmaningarna i Europeiska unionen ska tacklas¹⁷
4. Rådets slutsatser om framtidens arbete: ett livscykelperspektiv¹⁸
5. Rådets slutsatser om framtidens arbete: Making it e-Easy¹⁹
6. Rådets slutsatser om ungdomsarbetets roll till stöd för ungdomars utveckling av viktiga livskunskaper som underlättar en lyckad övergång till vuxenlivet, ett aktivt medborgarskap och arbetslivet²⁰
7. Rådets slutsatser om smart ungdomsarbete²¹
8. Rådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande²²
9. Rådets rekommendation om uppföljning av utexaminerade²³
10. Rådets rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande²⁴
11. Rådets slutsatser om vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning²⁵
12. Rådets rekommendation om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare²⁶
13. Rådets slutsatser om främjande av ungt företagande för ungdomars sociala delaktighet²⁷

¹⁵ EUT 2013/C 120/01

¹⁶ EUT 2018/C 456/01

¹⁷ EUT 2018/C 196/04

¹⁸ Dok. 10134/18

¹⁹ Dok. 15506/17

²⁰ EUT 2017/C 189/06

²¹ EUT 2017/C 418/02

²² EUT 2018/C 189/01

²³ EUT 2017/C 423/01

²⁴ EUT 2012/C 398/01

²⁵ EUT 2018/C 195/04

²⁶ Dok. 10134/18

²⁷ EUT 2014/C 183/04